

ניצוצי חיזוק ואמונה
מאוצר שיחותיו ומכתביו של הגאון הצדיק
רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א

המכתב הגדול

פניני הפרשה

פתגמין קדישין ומרגיטין טבין
שנשמעו מפיק הגהצ מורינו שליט"א
בשעה של קורת רוח ובשבילי דאורחא

ליל ד' כי תשא שנת תשס"ט לפ"ק

שאלו למורינו שליט"א: מצינו בפרשתך שלאחר שהקב"ה כיפר לבני ישראל על חטא העגל ע"י הפצרת משה רבינו, ביקש משה עוד (לג י"ג) **"ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך הודעינו נא את דרכך ואדעך למען אמצא חן בעיניך"**, ולכאורה למה ימלא ה' רצונו אחר שחטאו לפניו?

וכמו כן שאלו על הניגון הידוע מהרה"ק במבארדיטשוב ז"ע **"רבוש"ע לאמיר מאכן א בייט"** שם מבקשים בנוסף על מחילה סליחה וכפרה גם בני חיי ומזוני.

ענה מורינו שליט"א: **"ווען א מענטש איז צוקלאפט נאך אן עבירה, יעצט איז ערשט די צייט פאר הארת פנים"** [כשאדם נשבר רוחו וקרבו לאחר עשיית עבירה, עתה הזמן העיקרי לבקש על הארת פנים].

צפרא דשבתא בלק שנת תשע"ג לפ"ק

מורינו שליט"א אמר: מצינו דבר נפלא אצל משה רבינו ע"ה, שהקב"ה אמר לו (שמות לב, י) **"ועתה הניחה לי ויחר אפי וכו"**, ומכאן למד משה חיזוק גדול שהוא צריך להוסיף ולהרבות בתפילה [כמו שאמרו חז"ל (מובא ברש"י): **"עדיין לא שמענו שהתפלל משה עליהם והוא אומר 'הניחה לי', אלא כאן פתח לו פתח והודיעו שהדבר תלוי בו"**], ורואים מכאן שמהדחיו ומהמכה וההסתר הגדול ביותר - שאמר הש"ת למשה - **"הניחה לי"**, משם דייקא למד משה רבינו ע"ה נקודת החיזוק; הישועה; והקירוב הגדול, ואע"פ שבדרך כלל כשאחד אומר לשני **"הניחה לי"** מובן מזה שהכוונה להפסיק הקשר, מ"מ משה רבינו למד מזה - **"הניחה לי"** שאפשר להחזיק אותו יתברך כביכול, כי אם אי אפשר להחזיק הרי בלתי אפשר לעזוב ולהניח.

חול המועד פסח שנת תשע"ה לפ"ק

מורינו שליט"א הזכיר דברי הבעש"ט ז"ל ע"ה פ (שמות לג י"א) **"ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו"**, שכמים פנים על פנים, כמו הפנים שהיה למשה כלפי הש"ת, כן הראה הקב"ה פנים למשה.

אי אפשר לתאר איזה פנים של רצונות וכסופים הראה משה להקב"ה, ועל כן נתן לו הש"ת **"הארת פנים"**, וכן הוא בכל אדם, **"אט דאס איז די ארבעט"** [זהו עבודת האדם], וזהו הפשט [הא דאיתא בזוה"ק] **"במה דאתדביק איניש בהאי עלמא - הכי אתדביק בהוא עלמא!"**.

פוק חזי עד כמה מדברים הספרים הקדושים בכלל ורביה"ק בפרט - מרצונות דקדושה!? **רצונות!!! הייליגע רצונות - אט דאס איז דער מענטש!** [רצונות דקדושה - זהו כל האדם].

וזהו מה שכתוב (שמות ג' י"ד) **"אהיה אשר אהיה"**;

כמו שרצונך להיות עמי, כן אני ארצה להיות

עמך, **"אז דו קערסט זיך צו מיר, וועל איך זיך**

קערן צו דיר!" [אם אתה פונה אלי אני

אפנה לך].

'קימו וקיבלו'

■ בגלותי לגאלינו

בתפילת ליל שבת (מזמרה א"י), אומרים: **"וְשׂוּיָתִי ה' לְקָרְאֵתִי שְׂתַרְחֲמֵנִי עוֹד בְּגִלוּתִי לְגֵאֲלֹנִי, וְלַעֲוֹר לְבִי לְאַהֲבָתְךָ, וְאֶזְמֹר פְּקוּדֶיךָ וְחֻקֶיךָ בְּלִי עֶצֶב וְאֶתְפַּלֵּל כְּדַת כְּרָאוֹי וְכִנְנוֹן"**. הלשון 'שתרחמני עוד בגלותי לגאלינו', מורה על לשון של גאולה בתוך הגלות. וכמו שאמרו בגמרא (מגילה י"א ע"ב) על הנס של פורים: **"אכתי עבדי דאחשוורוש אנו"**, הפשט הוא שנס והגאולה היה בתוך מלכותו של אחשוורוש - שהחזיק מעמד ארבע עשרה שנה כמובא (עי' מגילה י"א ע"ב, ובסדר עולם פרק כ"ד), ועוד זאת שאמרו (שם י"א ע"א) **"הוא אחשוורוש ברשתו מתחילתו ועד סופו" - שהחזיק ברשתו זאת שהיה בעת מלכותו עד יום מותו.**

והנה בעת מלכותו שהיה 'רוח סערה הגדול בשעתו', זכו כלל ישראל שהכניעו אז את קליפת עמלק - דהיינו הכפירה של עמלק, הכריזו דעו של עמלק אשר משם שורש ומקור ההסתרה, וממילא נעשה זיכור וסילוק הרע מכלל ישראל.

ונעשה הארה מופלאה כזו של התחדשות נפלאה בקבלת התורה, שמזמן קבלת התורה לא היה כזה התחדשות! וכמו שאמרו בגמרא (מגילה טז ע"ב) **"קימו וקיבלו" - 'הדר קבלוהו בימי אחשוורוש באהבה'**.

■ קבלת התורה ע"י הכנעת עמלק

ואכן כדוגמא של קבלת התורה במעמד הר סיני שהיה בקולות וברקים, וכלל ישראל זכו לנבואה של **"נְפִשֵׁי יִצְחָא בְּדַבְרוֹ"** (שיר השירים ה', ו), ואותו קבלת התורה לא היה יכול להיות אלא ע"י הכנעת עמלק לפני כן, כמו שכתוב (שמות יז, ג') **"וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עַמְלֵק וְאֶת עֲמוֹ לְפִי חָרָב"**, ורביה"ק אומר להדיא (ליקו"מ קמא תורה נ"ח) ש'חרב' זה הוא 'חרב נוקמת נקם ברית' (ויקרא כו, ה'), דהיינו לנקום בעמלק בזה שרצה להפריע לקשר ברית עולם של בני ישראל עם הש"ת, ודוקא ע"י הכנעת עמלק היה קבלת התורה.

כדבר הזה נשנה גם בימי מרדכי, שדייקא ע"י הכנעת עמלק נעשה 'קימו וקיבלו' - קבלת התורה מאהבה, **התחדשות נפלאה בקבלת התורה!**

■ התורה נעשה להם אורה

ומיתאמרא בשם צדיקים על מאמר הכתוב (אסתר ח', ט"ז) **"לַיהוּדִים הִיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשִׁשְׁוֹן וְיִקָּר"**, ודרשו בגמרא (מגילה טז ע"ב) **"ליהודים היתה 'אורה' - זו תורה, 'ושמחה' - זה יום טוב, 'וששון' - זו מילה, 'ויקר' - אלו תפילין"**, והקושיא ידועה שאם הכוונה למצוות אלו הוה ליה למיכתב להדיא 'ליהודים היתה תורה ויום טוב ומצות ברית מילה ומצות תפילין'.

אלא התירוך הוא שהכתוב רוצה להעלות על נס ולהודיע שליהודים היתה 'אורה' - ותדרשנו ל"תורה", לומר לך שהתורה נעשה להם 'אורה', **התורה הקדושה התחילה להאיר להם, 'ושמחה' - זה יום טוב, שהיו שמחים בימים טובים בשמחה אמיתית, שמחה וצהלה, 'וששון' - זו מילה, שקיימו מצוה זו של מילה בשמחה ובששון, כריתת ערלה לשם שמים כראוי וכיאה, 'ויקר' - אלו תפילין, שהתפילין האירו אצלם באור יקרות, עס האט געשיינט די תפילין, כלל ישראל נתעלו עד למאוד ע"י מצות התפילין, המוחין האירו, עס האט געשיינט די מוחין!**

■ ידיד נפשו

חז"ל אומרים (עירובין סה ע"א) **"נכנס יין יצא סוד"**, פורים הוא יום של שמחה, יום של [שתיית] יין, מפלאתה של ושתי היתה ע"י יין, המן גם הוא נחל מפלתו בעת משתה היין, ובכן תיקנו חז"ל (מגילה ז' ע"ב) **"חייב איניש לבסומי בפוריאי ביין"**, 'נכנס יין יצא סוד', יש סוד מופלא שנתגלה ביום זה, והוא תמהון גדול ושמחה גדולה, עס איז א געוואלדיגע חיות אז עס ווערט נתגלה דעם סוד [הוא חיות מופלא כאשר נתגלה סוד זה], ועיקר הסוד הוא שעד אז הוא היה נעלם.

וניתן דוגמא לכך, אדם שהסתבך בחובות גדולים ורבים עד למעלה ראש, וכמובן שחובותיו הרבים העיקרו עליו נוראות במרירות נפש, בדרך הטבע לא היה לו שום השגה ודרך לראות את עצמו נחלל מצרתו זאת, והנה בא אליו אדם אחד ודיבר עמו על דא ועל הא, ובאמצע דבריו נתברר לו שהלה מסובך בחובות גדולים המעיקים עליו מאוד, הוא ראה והרגיש שאין לו מנוחת הנפש, וכפי שאמרו חז"ל בגמרא (ביצה לב ע"א) **"שאדם שיש לו נושים חייב אינם חיים"**.

פנה אליו האיש הלז ואמר לו: **"הסכת ושמע, בעזר השם אני יסייע להקל מעליך, אני מעצמי אתן לך מהוני, אשתדל גם אצל אחרים לעמוד לימינך, אני אעזור לך בכל המצטרך כדי שתצא מהמצב העגום אליו נקלעת"**, מדיבור למעשה, הוא מוציא מחיקו שטר [טשעק] וכותב בו סכום נכבד באמרו לפניו: **"קח זאת והפקד אותו בבאנק, תכסה בזה את החובות של הנושים העומדים לכותך, ומחר נהיה שוב בקשר איך לצאת לגמרי מהמצב הזה ולכסות כל החובות"**.

למחרת הוא נתן לו עצה לכתוב מכתב למאן דהוא בהפטירו: **"אני ימליץ עליך בפניו ותראה שיעמוד לעזורך"**, וכך הוה, ההוא שלח לו סכום נכבד, ושוב היה ידידו החדש בעזרו בממון ובטירחה להוציא לגמרי מהמצב הנורא בו היה שרוי, עד שהחזיר כלל חובותיו וישב על התורה ועל העבודה באין מפריע ובהרחבת הדעת.

והנה הגיע עת דודים, הוא הולך לקראת חתונה של אחד מצאצאיו, שוב ניגש אליו מטיבו ועומד לימינו בכל יכלתו, הוא עזר לו בממונו וע"י ממון אחרים שהשיג בשבילו, וכך בכל עת שהוצרך לישועה עמד ההוא לעזרו בכל המצטרך.

ברבות הימים נודע לו שהאיש המטיבו אינו אלא חבירו וידידו הטוב היושב לצידו בבית המדרש יומם ולילה, בטוב ליבו הוא עטה על עצמו מסוה והסתיר את זהותו כדי שיוכל לעזור לידידו הקרוב, הוא ניגש אליו ושואלו: "האם אכן אתה הוא ידידי הטוב?", והלה משיבו: "אכן, אני הוא חברך וידידך, ואני הוא שעמדתי לעזרתך במצבך הקשה..."

ברוב תדהמה הוא שואל: "האיך עשית זאת? הרי כאשר האדם עוטה עליו מסוה והסתרה רואים עליו שאינו כאחד האדם, ואיך עשית זאת בחכמה שלא שמתי כלל לב אליך שאינך אלא מחופש לאיש אחר?" "אכן" משיב לו מטיבו "היום יש עצות ופעולות לעשות מסוה של צורת איש אחר לגמרי ואנשים לא שמים על לב שאינו אלא מסוה גרידא..."

הוא מראה לו את המסוה, ואכן נתגלה שהוא אשר הוציאו מכל חובותיו וממצבו העגום האמור - ידיד נאמן כזה, אזא ידיד! הוא ישב ולמד עמו והוציאו מכל חובותיו!

■ הוא לבדו עושה ויעשה

ובכן כמובן שכל זה אינו אלא משל בדברים גשמיים, והנמשל כלפי השי"ת הוא על אחת כמה וכמה, למעשה כאשר יודעים

ומבינים עד כמה השי"ת הוא יחיד במלכותו, הוא עושה הכל ממש בלי שום סיוע זולתו, אין עוד מלבדו, לבדו! לבדו! הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים! במלכות מלאה, ובשליטה מלאה! הכל כאשר לכל! ס' שאקלט זיך נישט קיין בלעטל אָן השם יתברך! [אפילו עלה אילן לא מתנועע בלתי השי"ת!] השגחתו יתרך הוא הפלא ופלא, פלאי פלאות!

כאשר מאיר לאדם קצת עד כמה מלכותו יתברך מנהגת את כל העולם כולו, והכל הוא ממנו יתברך, אז נעשים אדם אחר, מען ווערט אָן אנדער מענטש! כאשר הארה זו מאירה לאדם כראוי אז הוא מתפלל לגמרי אחרת, הוא לומד אחרת, הוא מבקש ומשיח לפניו יתברך אחרת, "אנדערש געשפירט דעם אויבערשטן"!

רק ההסתרה היא גדולה עד למאוד, א געוואלדיגע הסתרה! א געוואלדיגע העלמה! העלמה! א מורא'דיגע מכסה!

■ הביהמ"ק שבתוך הגלות

זהו הענין וה"סוד" של פורים, "גאולה בתוך הגלות", וזהו הענין של "כל מי שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו" (ברכות לג ע"ב) - היינו הצדיקים שאצלם היה בחינה של בנין בית המקדש, הם לא היו בגלות, כי האירה אצלם הדעת, הביט המקדש האירה אצלם בתוך הגלות!

פניני המכתבים

מכתבי הגה"צ מורינו שליט"א לאור הזמן והפרשה

ב"ה יום א' ו' ניסן תשכ"ז ירושלים עיר הקודש ת"ו

מה שכתבת שאתה מתיירא שהרע יותר מהטוב, תדע שהרמב"ם (הל תשובה פ"ג ח"א) כותב, שדבר זה אי אפשר לאדם לעמוד עליו, כי יש עון שהוא כנגד כמה זכויות, ויש זכות שהוא כנגד כמה עונות.

ויש להסמיך לזה את דברי רבינו ז"ל שאמר על אנשיו, שאפילו כשהם עושים עון, העון הזה הוא בלי ידיים ובלי רגליים.

כי מי שמשותקק לצאת מהרע, עי"ז בעצמו אין שלימות להעבירות.

הבעש"ט אמר פעם על אחד שחילל שבת בשוגג, והצטער הרבה על זה, ובא אצל הבעש"ט לקבל תיקון ע"ז, ואמר לו הבעש"ט שידליק כמה נרות בבית הכנסת וזה כל תיקונו. והסביר זאת הבעש"ט שראה עליו שכבר נמרק ממנו החטא לגמרי מחמת תשובה והצער שהיה לו מזה, ולא אמר לו ענין הנרות אלא כדי להפיס דעתו קצת.

וכן הטוב נמדד כפי הרצון של עשיית הטוב, ובפרט כשעושים את הטוב בכוונה כדי להתקרב להשי"ת ולנצל מהרע - אין ערוך לגודל הטוב הזה. וכן נמדד לפי רוב התגברות הסט"א והתאוות על האדם מה שעובר על כל אחד לפי שורש נשמתו. ועם כל זה הוא מתגבר, אזי כל מעט טוב נחשב, כן מזכיר רבינו כמה פעמים.

וכן מפרשים את הגמרא (יומא כב ע"ב) שאול באחת ולא עלתה לו, דוד בשתים ועלתה לו, ומבארים בזה, כי לפי שורש של דוד, לפי כל מה שעבר עליו והתגבר על הכל, וויתרו

לו על שני מכשולות. אבל שאול היה שרשו גבוה, וגם פחות התגרויות מצד הקליפות, לכן באחת שנכשל העבירוהו ממלכותו וכו'.

ויש באלו הענינים תילי תילים של סודות, ואינו מסור אלא לידוע תעלומות, ואנו אין לנו אלא דברי רבינו הק' שאמר בשיחות: עשה טוב, ועי"ז הרע ממילא יתבטל.

והיא עצה נפלאה לצאת מהרע, ומעט מן האור דוחה הרבה מן החושך.

ולענין השכר, אמרו בגמרא (סוטה יא ע"א), ומביאו רש"י בפרשת כי תשא על הפסוק "נצר חסד לאֱלֹפִים" (שמות לד, ז) - שמידה טובה מרובה ממידת פורענות חמש מאות פעמים, כלומר, שהמצוה גדולה מעבירה חמש מאות פעמים, וזה לענין השכר והשי"ת חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר.

ואמרו על זה בגמרא (מכות כג) כל היושב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כאילו עושה מצוה. רבי שמעון ברבי אומר, הרי הוא אומר "רק חזק לבלתי אכל הָדָם כִּי הָדָם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבָּשָׂר" (דברים יב, כ"ג) ומה דם שנפשו של אדם קץ ממנו, הפורש ממנו מקבל שכר, גזל ועריות שנפשו של אדם מתאוה להן ומחמתן - הפורש מהן על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו וכו'.

ואם רבינו הרבה כל כך לדבר על מדה זו להתגבר, ולהתחזק על כל מעט טוב שחוטפין, איך שהוא ובאיזה מקום שהוא, ולא ליפול משום חשבון ברוחניות, רק לחטוף מה שיכולין, מן הסתם ידע מאי קאמר ולפי מי קאמר - לפנינו אנו אנחנו הנפשות החלושות בעקבתא דמשיחא. ובזה נתן לנו תקוה ואחרית טוב לנצח

חברייך וידידך הדושו"ט לנצח יעקב מאיר שכטער

ניצוץ אחד

ניצוץ קודש ממאמרי ומכתבי הגה"צ מורינו שליט"א

"הוודאי שמו כן תהלותו" כפי מה שמאירה אצל האדם האמונה הקדושה והוודאות בשמו ית' - כן תהלותו, כן היא תפילתו.

כי הנה באמת ישנו 'עול של תשובה', היינו העול והדאגה האיך מוצאים את הדרך הנכונה להתקרבות אליו יתברך, ואת האפשרות לשוב בתשובה, אשר זה בעצמו הוא דבר קשה וכבד, ובפרט למוחות ולבבות חלושים ומבולבלים כמונו היום, וכמו שהיטיב להתבטא על זאת הקדוש החיד"א זי"ע בנוסח התפילה הנאמרת בשעת "תשליך" תוך כדי דיבורי התשובה: "בשגם ליבנו אטום סתום וחתום, לא יתנו יודע זו היא ביאה, זו היא שיבה, מה אנו ומה באנו לתקן", הרי אנו אנשים מסובכים ומבולבלים ואין אנו יודעים תשובה מה היא, ועל זה נאמר שדוד המלך ע"ה הקים העול של תשובה, שעל ידו אפשר לכל אחד לשוב בתשובה, וזאת "על ידי בחינת נעים זמירת ישראל, דהיינו ספר התהלים שיסד, על ידי זה הוקם עולה של תשובה, כי על ידי תהלים זוכים לתשובה", היינו - אמור תהלים! שקוד על דלתי פסוקי התהלים! שקוד והתמד בהם ללא הרף, ואז תאיר אליך דרך התשובה הנכונה! מובטח ועומד אתה בוודאות ובנאמנות על ידי רוח קדשו של דוד המלך ע"ה, שאם תאמר תהלים תזכה לאור התשובה בקל ובלא עול מיוחד, יהיה מצבך איך שיהיה, זכאי אתה לצאת ממנו מאפילה לאור גדול על ידי אמירת התהלים.

■ עולה של תשובה

וממשיך רביה"ק לבאר מעלת התהלים, ובשבח נעים זמירות ישראל דוד המלך ע"ה וז"ל: וזה בחינת מה שנאמר בנבואת דוד עליו השלום (שמואל-ב' כ"ג) "נאום הגבר הוקם על" [פסוק זה נאמר בתנ"ך שמואל ב' פרק כ"ג, שם ישנם חמישה פסוקים קשים מאוד בהבנה, והם דברי רוח הקודש של דוד המלך ע"ה לאחר דברי שירתו ד"וידבר דוד את דברי השירה וגו" האמונה גם בתהלים פרק י"ח, ואז הוא מסכם את השירה בדברים האלה: "נאום דוד בן ישי ונאום הגבר הוקם על משיח אלקי ישראל ונעים זמירות ישראל"].

והנה הפירוש הפשוט של 'הוקם על' הוא, שהקב"ה הקימו והמליכו מעל כולם, ואולם מכיוון שאין לשון זה שגורה ורגילה להיכתב, הרי הוא ניתן להידרש, ומביא רבינו ז"ל מה שדרשו חז"ל ע"ז (מ"ק טו ע"ב) שהקים עולה של תשובה, וז"ל: ודרשו רז"ל שהקים עולה של תשובה, ונעים זמירות ישראל [הוא המשך הפסוק שם], כי על ידי בחינת נעים זמירות ישראל, דהיינו ספר התהלים שיסד, על ידי זה הוקם עולה של תשובה, כי על ידי תהלים זוכים לתשובה כנ"ל.